

سنت های الهی و جهان قوانین تکوینی قابل کشفی باشند که هم در عالم طبیعت و هم در دین و هم در دست و پایی و از آنها

- ۱- سنت ابتدای عام (برای همه) خاص (موسسین)
- ۲- امدار عام الهی عام (بندگان و مخلوق کار)
- ۳- امدار خاص (توضیح الهی) خاص (بندگان کار)
- ۴- سبقت رحمت بر غضب (مخلوق الهی) در برابر بلا و آفت
- ۵- اطلاع و استدراج امدار (خاص) استدراج (خاص) بندگان
- ۶- تأثیر اعمال در زندگی او → سنت فردی اعمالی تحت تأثیر رفتار گذشته

سنت خداوند عبارتند از:

درس هشتم

سنت های خداوند در زندگی

حاکم قضاوتی است
تأثیر نزاری بریده صالحان راست - نه تقدیر

در درس قبل با حقیقت اختیار و رابطه آن با قضا و قدر الهی آشنا شدیم و دانستیم که قانونمندی حاکم بر جهان خلقت، تجلی تقدیر الهی و زمینه ساز حرکت و پویایی انسان و به کارگیری اراده و اختیار اوست. در این درس می خواهیم با برخی از قوانین و سنت های الهی آشنا شویم تا بتوانیم با توجه به آنها بهتر برنامه ریزی کنیم و راه موفقیت را هموارتر سازیم.

تفکر صفحه ۷۲

- ۱- کسی که مصیبت را استخوان الهی می داند در برابر مصیبت صبر و شکیبایی می ورزد اما کسی که اعتقاد دارد به این مسئله ندارد، با آن تاب نمی کند و تحمل می نبرد با مصیبت رانندارد.
- ۲- کسی که مصیبت و گرفتاری را استخوان الهی می داند، گرفتاری های او و ناصبری نمی شود زیرا من داند خداوند خود سخترها و سختی ها را بر او ساقط کرده و بهترین شکل جبران می کند اما کسی که این نگاه را ندارد سریع دچار بحران روحی می آید و افسردگی می شود.
- ۳- کسی که مصیبت را استخوان الهی می داند مصیبت و گرفتاری را پله ای برای رشد معنوی خود می داند پس با نواحه صریح با الهی مصیبت برایشان خود می افزاید اما کسی که این نگاه را ندارد، با هر مصیبتی به خداوند تکیه می برد و از خدا دور می شود.

در صورت عطف هم در کلاس درس است
مثال صفحه ۷۲ یا از آن است

فان توفیق احدی بر دیگری همان طبعی است که خداوند
بیکم بر دیگری فرمود و اجتهاد هم از دردی نیست این

استقامت هر دو دارند و شکوفه کاران خاص
امداد هم در آنند و شکوفه کاران خاص

تذکره در قرآن (۱)

آیات زیر را ترجمه کنید.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ
وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً
وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

أَحْسِبُ النَّاسَ أَنْ يُتْرَكُوا
أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا
وَهُمْ لَا يَفْتَنُونَ

كُلًّا نُمِيتُهُمْ وَأَنْعَمَ اللَّهُ
عَلَيْكُمْ فِي غَلَابِ الْمَوْتِ

مِنْ غَطَاءٍ رِيكٍ
وَمَا كَانَ غَطَاءَ رِيكٍ مَحْظُورًا

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا
لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
خَيْرًا لِأَنْفُسِهِمْ

إِنَّمَا نَمْلِي لَهُمْ
لِيَتَذَكَّرُوا إِنَّمَا كَفَرُوا
فَأَعْرَضُوا عَنْهَا

هر کس طعم مرگ را می چشود
و هر کس طعم آمان را با شر و خیر می آزمایم

آیا مردم آن را بگذرانند که بگویند ما ایمان آوردیم
و آنرا ما بشنویم که بگویند ما ایمان آوردیم

هر یک از اینان و آنان (خواهان آخرت و دنیا) را
مدد می رسانیم

از عطای پروردگارت
و عطای پروردگارت از کسی مانع نشده است

و همان آنان را به راه خود هدایت می کنیم
و در حقیقت خداوند با شکوکاران لعنت

اگر به آنان مهلت می دهیم
بر نفع آنها است

فقط آن را به این خاطر سایه آنان مهلت می دهیم
تا بر دنیا جهان خود بفرستند

فقط آن را به این خاطر سایه آنان مهلت می دهیم
تا بر دنیا جهان خود بفرستند

فقط آن را به این خاطر سایه آنان مهلت می دهیم
تا بر دنیا جهان خود بفرستند

فقط آن را به این خاطر سایه آنان مهلت می دهیم
تا بر دنیا جهان خود بفرستند

فقط آن را به این خاطر سایه آنان مهلت می دهیم
تا بر دنیا جهان خود بفرستند

کسی که از خیرات الهی طلب می کند و از دنیا طلبی را فراموش می کند

کسی که از دنیا طلبی را فراموش می کند

کسی که از دنیا طلبی را فراموش می کند

- ۱-سوره انبیاء، آیه ۲۵.
- ۲-سوره عنکبوت، آیه ۲۱.
- ۳-سوره اسراء، آیه ۲۰.
- ۴-سوره عنکبوت، آیه ۶۹.

افزایش اخیری دنیا همان توسط کفار معلول است امداد و احوال است

با تفکر در آیات صفحه قبل، پیام های زیر را تکمیل کنید.

۱- هر انسانی در زندگی خود همواره به وسیله امور بسیار یا با امور بسیار در معرض سختی و آزار است.

سوره انبیاء / آیه ۳۰...

۲- هر کس ادعای ایمان کند، آزاد ... قرار می گیرد.

سوره تکوین / آیه ۲۰...

۳- رحمت و وسعت الهی به همه افراد جامعه، چه نیکوکار و چه بدکار علی ...

سوره اسم / آیه ۲۰...

۴- خداوند کسانی را که در راه او قدم بردارند، به طور خاص جواب ... می کند.

سوره تیس / آیه ۹-۶.

۵- خداوند به کافران مهلت می دهد و آنان از این مهلت جهت افزایش گناه استفاده می کنند.

سوره الاحزاب / آیه ۸۰.

۶- برخی گناهکاران به دست خویش خود را در معرض هلاکت قرار می دهند و بسیار ... گرفتار عذاب می شوند.

سوره اعراف / آیه ۳۰-۱۸.

۷- خداوند پاداش کار نیک را چند برابر و کیفر کار بد را به اندازه خودش می دهد و این نشانه رحمت و عقاب ورد الهی است.

سوره انعام / آیه ۵۰-۴۰.

۸- مطابق با قانون الهی، آینده انسان بر اساس رضایت و رضایت جواب باید ان ... رقم می خورد.

سوره انعام / آیه ۶-۹.

سنت های الهی را توضیح دهید

دانستیم که بر اساس تقدیر الهی، جهان خلقت قانونمند است و پدیده های آن در دایره قوانین خاصی مسیر تکاملی خود را می یابند. این قانونمندی اختصاص به پدیده های طبیعی ندارد و زندگی فردی و اجتماعی انسان ها را هم در بر می گیرد. قرآن کریم از این قوانین با عنوان «سنت های الهی» یاد کرده و مردم را به شناخت آنها، به خصوص سنت های مربوط به زندگی انسان دعوت نموده است.^۱

۱- سوره احزاب، آیه ۶۲؛ سوره فتح، آیه ۲۳؛ سوره نساء، آیه ۲۶؛ سوره آل عمران، آیه ۱۳۷.

بیا آزمون درجه و امتحان نامی برای مومنان (رابعا) مستقیم باشد درجه ایمان

و صحت امتحان

امام صادق علیه السلام درباره رابطه مراتب ایمان و مراتب امتحان می فرماید:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُ

به راستی که مؤمن

بِمَنْزِلَةِ كَفَّةِ الْمِيزَانِ

به منزله کفه ترازوست

كُلَّمَا زِيدَ فِي إِيْمَانِهِ

هر اندازه ایمانش افزوده شود،

زِيدَ فِي بَلَاءِهِ

امتحانش نیز سنگین تر می شود.

ممکن است بیرسید خداوند با چه چیزی ما را امتحان می کند؟ پاسخ این است که او با هر امر خیری یا شری ما را می آزماید: بیماری یا سلامت، فقر یا ثروت، از دست دادن پدر و مادر یا داشتن پدر و مادر، بارش باران یا وقوع خشکسالی و به طور کلی هر حادثه شیرین یا تلخ، مواد امتحانی ما به حساب می آیند و نحوه مواجهه ما با آنها پیروزی یا شکست ما را رقم می زند و مهبای امتحانی دیگر می سازد.

کدام آیه فعالیت «تدریس در قرآن» ابتدای درس، به این نکته اشاره دارد؟ ...

پاسخ به یک پرسش

ممکن است این سوال برای شما پیش آید که چگونه هر حادثه شیرین یا تلخی می تواند وسیله ابتلاء و امتحان ما باشد؟

بسیاری از افراد، مور روزمره زندگی خود را بحیراناتی عادی، و نه آزمایش و امتحان، تلقی می کنند. آنها می پندارند که امتحانات الهی تنها به لحظات سرنوشت ساز و استثنایی زندگی اختصاص دارد و فقط در چنین لحظاتی است که ایمان آهمی آزمایش می شود (در صورتی که با نگاهی دقیق درمی یابیم که هر ساعت از عمر ما با ده ها امتحان الهی همراه است و شکست یا پیروزی ما لحظه به لحظه در پرونده اعمالمان ثبت می گردد).

همین که هر لحظه، درباره افرادی که با آنان رویه رو می شویم فضاوت می کنیم خود نوعی امتحان است؛ و اگر خدای ناکرده در فکر و اندیشه خود با سوء ظن با دیگران مواجه شویم در آزمایش شکست خورده ایم. همچنین در مواجهه با هر عملی از طریق توجه به رعایت حریم و اجبات و محرّمات امتحان می شویم. در هنگام حضور در میان مردم نیز از طریق رعایت حقوق دیگران مورد آزمایش قرار می گیریم. (به طور کلی جای جای زندگی انسان محلی برای امتحان است. انسان مؤمن با توجه به همین

مسئله است که لحظه لحظه گفتار و کردار خود را در معرض آزمایش الهی می داند و سعی می کند و سبک زندگی خود را به گونه ای قرار دهد که در آزمایش الهی سربلند بیرون آید. به این خاطر در نهید ابراهیم هادی توجه کنید:

ورزشکار بود و قد و اندام مناسبی داشت. هر روز با ساک دستی و لباس ورزشکاری به باشگاه می رفت. یک بار رفقاییش به او گفتند: دیروز دو تا دختر دنبال تو بودند و درباره تو می زدند. ماشاء الله با این تیپ و هیکل، خوب جلب توجه می کنی!

از فردا دیگر ساک ورزشی بر نمی داشت! لباس های ورزشی خود را داخل کیسه نایلونی می گذاشت و یک پیراهن گشاد می پوشید و روی شلوارش می انداخت؛ می گفت نمی خواهم با نوع پوشش من، یک جوان را مشغول کنم.»

مسئله
انتخاب
خدایان
پیراهن
مختلف

تفکر در متن

چه تفاوت هایی میان کسی که مصیبت و گرفتاری را امتحان الهی می داند با کسی که آن را بگریزشد طبیعی می شمارد وجود دارد؟ در انتهای صفحه

- ۱-
- ۲-
- ۳-

مهم اعداد مهمان در راه حق یا باطل صدق و عدم محدودیت عطا الهی است

۲- امداد عام الهی: سنت دیگر، سنت امداد الهی است. وقتی انبیا مردم را به دین الهی می خوانند مردم در برابر این دعوت دو دسته می شوند: دسته ای به ندای حقیقت پاسخ مثبت می دهند هدایت الهی را می پذیرند و دسته ای لجاجت ورزیده و در مقابل حق می ایستند. خداوند، سنت و قانون خود را بر این قرار داده که هر کس، هر کدام از این دو راه را برگزیند، بتواند از همین امکاناتی که در اختیارش قرار داده (مانند قدرت اراده، توان جسمی و فکری، امکانات موجود در جهان خلق و...) استفاده کند تا در همان مسیری که انتخاب کرده است به پیش رود و باطن خود را آشکار کند در واقع خداوند امکانات و لوازم رسیدن به خواسته ها و هدف های هر دو گروه را یکسان فراهم کرده است، حال، کسی که راه حق را برمی گزیند لوازم و امکانات رسیدن به حق را می یابد و مراتب کمال

سنت امداد عام الهی را چگونه در دسترس خود قرار دهیم

۱- برگرفته از کتاب «سلام بر ابراهیم»: خاطراتی از زندگی شهید ابراهیم هادی.

در امداد الهی محروم فراهم شدن امکانات برای انسانها چگونه است؟

در برابر دعوت انبیا چند دسته را می بینیم (صدیق)

می‌بماید و کسی که فقط دنیا را انتخاب کرده و برای آن تلاش می‌کند همان را به دست می‌آورد. البته اینان عواقب زیانبار تصمیم غلط خود را در آخرت مشاهده خواهند کرد. بنابراین روی آوردن دنیا و لذت‌های دنیوی به برخی انسان‌های گناهکار نشانه (لطف خداوند به آنان نیست). قرآن کریم در این باره می‌فرماید:

کسانی که زندگی دنیا و تجملات آن را بخواهند، حاصل کارهایشان را در همین دنیا به آنان می‌دهیم و کم و کاستی نخواهند دید. اما اینان در آخرت جز آتش دوزخ ندارند و هر چه در دنیا کرده‌اند بر باد رفته و آنچه را که انجام می‌دهند، باطل است. *منقوم اسرار الهم (برکات قرآن)*

۳- امداد خاص (توفیق الهی) تمام‌امداد (خاص) خدای متعال نسبت به آنان که با تبت پاک قدم در راه حق گذارند و سعادت جهان آخرت و رضایت پروردگار را هدف خود قرار دهند، «توفیق الهی» نام دارد. در فرهنگ قرآن کریم، توفیق به معنای آسان نمودن است؛ یعنی همراه با سعی و تلاشی که انسان از خود نشان می‌دهد، خداوند نیز شرایط و اسباب را چنان فراهم می‌سازد که وی بتواند آسان‌تر به مقصد برسد.

۴- بهره‌مندی از حدیث الهی مقبول مجاهده و تلاش در راه خداست. یکی از جلوه‌های این توفیق، نصرت و هدایت الهی به دنبال تلاش و مجاهدت است. خداوند، انسان تلاشگر و مجاهد را حمایت می‌کند، دست او را می‌گیرد و با پشتیبانی خود به پیش می‌برد.

کدام آیه فعالیت «تدبیر در قرآن» ابتدای درس، به این نکته اشاره دارد؟ *و در راه الهی*

از جلوه‌های دیگر توفیق الهی، ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن می‌باشد مانند یافتن دوست خوب، شرکت در یک جلسه قرآنی و خواندن یک کتاب تأثیرگذار و هدایتگر و پیدا کردن توفیق توبه و استغفار. *در کسب توفیق الهی هر چیزی تأثیر دارد مثال بزنند*

در کسب توفیق الهی، عامل درونی هم نقش تعیین‌کننده دارد. برای مثال، دو نفر با هم آیاتی از قرآن را از رسول اکرم صلی الله علیه و آله می‌شنیدند، اما این آیات ایمان یکی را تقویت می‌کرد ولی بر لجباجت و کفر دیگری می‌افزود؛ و مثال دیگر: دو نفر با هم از کنار مسجدی می‌گذرند و صدای اذان را می‌شنوند، یکی به مسجد می‌رود تا نماز اول وقت خود را بخواند و دیگری بدون توجه از کنار مسجد می‌گذرد.

۴- سبقت رحمت بر غضب: از آنجا که خداوند به بندگان خود محبت دارد، با همه آنان، چه

۱- سوره اسراء، آیات ۱۸ تا ۲۰.

۲- سوره هود، آیات ۱۵ و ۱۶.

۳- سوره آل عمران، آیات ۱۲۳ تا ۱۲۵؛ سوره انفال، آیه ۴۴؛ سوره بقره، آیه ۲۴۹.

۴- مقصود از غضب الهی، محروم کردن ظالمین و فاسقان از برخی نعمت‌ها و گرفتار کردن آنها در عذاب‌های دنیوی و اخروی است.

نیکوکار و چه گناهکار، به لطف و مهربانی رفتار می کند. او به بندگان خود اعلام می کند که :
بروردگار شما، رحمت را بر خود واجب کرده است.^۱

کدام آ

یعنی حتی آنجا که خداوند بر کسی غضب می کند، باز هم از درجه لطف و رحمت است؛
مادری که بر فرزندش سخت می گیرد و یا در مواردی او را تنبیه می کند تا او را از اشتباه باز دارد،
هیچ وجه قصد انتقام گیری از فرزند خود را ندارد. از همین جهت است که راه بازگشت گناهکار
خدا همیشه باز است.

سوال ۳: آموزش گناهان با توبه، آموزش برخی گناهان با انجام کار نیک، حفظ آبروی بندگان گناهکار «استدراج»
پذیرش عبادت اندک^۲ و رضایت سریع از کسی که طلب آموزش کرده^۳ نمونه هایی از سبقت رحمت
خدا بر غضب او است.

یکی از موارد سبقت رحمت بر غضب خدا آن است که وقتی انسان کار نیکی انجام می دهد، خدا
به فرشته اش فرمان می دهد که فوراً آن را ثبت نماید، اما وقتی گناهی مرتکب می شود از فرشته تم
می خواهد صبر کند تا بنده اش توبه کند و جبران نماید؛ و در صورتی که بنده توبه نکرد آن گناه را از
نماید. همچنین خداوند عمل نیک را چند برابر پاداش و کار بد را فقط به اندازه خودش جزا می دهد

۵- املاء و استدراج: انسانی که به دام گناه می افتد، خداوند برای او شرایطی فراهم می کند
تا توبه کند و از گناه دوری نماید؛ حتی اگر بارها گناه کرد و توبه نمود، باز هم خداوند از گناه
می گذرد. اما اگر کسانی چنان در گناه و باطل پیش روند که از کار خود خرسند باشند و با حق دشمن
و لجباجت ورزند، خداوند به آنها فرصتی می دهد و آنها این فرصت را وسیله غوطه ور شدن در تاریکی
قرار می دهند، به طوری که اگر در ابتدا، اندک امیدی وجود داشت که نور حق در دلشان بتابد، به تدریج
چنین امیدی بر باد رفته و به شقاوت ابدی گرفتار می شوند. در حقیقت، مهلت ها و امکانات، با اختیار
و اراده خودشان به صورت بلای الهی جلوه گر شده و باعث می شود که بار گناهان آنان هر روز سنگین
و سنگین تر شود. این سنت که از جمله سنت های حاکم بر زندگی معاندان و غرق شدگان در گناه است
سنت «املاء» یا «امهال» نام دارد.

سنت املاء یا امهال التوبه

۱- سوره انعام، آیه ۵۴. اقرار از ضیاری به بندگان تو سهواً گفتار معذول سنت املاء

وامهال است

۲- سوره هود، آیه ۱۱۴.
۳- «... یا من یقبل البسیر و یعفو عن الکبیر...» مفاتیح الجنان، دعای سحر.
۴- «... یا سرع الرضا...» دعای کمیل.
۵- کافی، کلینی، ج ۲، ص ۴۳۷.
۶- سوره شوری، آیه ۴۰؛ سوره انعام، آیه ۱۶۰.
۷- املاء و امهال به معنای مهلت دادن است.

می کند که :
رحمت است :
اشتباه باز دارد
از گشت گناهکار
بندگان گناهکار
ز سبقت رحمت
می دهد، خداوند
از فرشته خرد
آن گناه را نیز
جزا می دهد
هم می کند
ند از گناه
حق دشمن
تاریکی
به تدریج
با خنجر
ز سنگین
ه است
املا

کدام آیه فعالیت «تدبر در قرآن» ابتدای درس، به این سنت اشاره دارد؟ آیه ۱۷۸

سنت استدراج را توضیح دهید
گاهی خداوند علاوه بر مهلت دادن به گمراهان، بر امکانات آنان می افزاید و آنها با استفاده از همین امکانات و با اصرار خودشان، بیشتر در فساد فرو می روند و قدم به قدم از انسانیت فاصله گرفته به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک تر می شوند. چنین حالت تدریجی در حرکت به سوی عذاب الهی را سنت «استدراج» می خوانند.

قرار گرفتن در دایره سنت املاء و سنت استدراج نتیجه عمل خود انسان هاست. بنابراین باید بکوشیم که در دایره این سنت ها قرار نگیریم تا به هلاکت ابدی گرفتار نشویم.

امام صادق (علیه السلام) می فرماید: «هنگامی که خداوند خیر بنده اش را بخواهد، اگر بنده گناهی مرتکب شود او را گوشمالی می دهد تا به یاد توبه بیفتد و هنگامی که شر بنده اش [بنده ای که غرق گناه شده است] را بخواهد، بعد از انجام گناه نعمتی به او می بخشد تا استغفار را فراموش کند و به راه خود ادامه دهد. این همان است که خداوند فرموده: سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ»

امیرالمؤمنین (علیه السلام) می فرماید: «چه بسا احسان بیایی خدا، کسی را گرفتار کند و برده پوشی خدا او را مغرور سازد و با ستایش مردم فریب خورد و خدا هیچ کس را همانند کسی که به او مهلت داده، امتحان و آزمایش نکرده است.»

کدام آیه فعالیت «تدبر در قرآن» ابتدای درس، به سنت استدراج اشاره دارد؟ اعراف ۱۸۳ و ۱۸۲

پیام آیات

۱- با توجه به آیه ۹۶ سوره اعراف تحلیل کنید که حکمت برخی بیشامدهای سخت و ناگوار در زندگی چیست؟ نَفِیْحِهِ اَعْمَالٍ نَاطِقَاتٍ وَ لَنَا هَاوِیُّوْنَ حَوْرَانٍ

۲- با توجه به آیات ۱۸۲ و ۱۸۳ سوره اعراف تحلیل کنید که در چه صورتی و فور نعمت نشانه

سنت استدراج است؟ اگر کسی غرق نعمت باشد در همان حال پس اعتماد در چه صورت است
او باشد گرفتار استدراج شده است.

۱- تفسیر برهان، سید هاشم بحرانی، ج ۲، ص ۱۵۳.
۲- نهج البلاغه، حکمت ۲۶۰، ابتدای عبارت: «کم من مستدرج...»

گرفتار شده در استدر اراج

در خطبه‌ای که حضرت زینب رضی الله عنها در شام و در برابر یزید ابود کرد این گونه یزید را مورد

خطاب فرار داد:

... ای یزید، آیا گمان برده‌ای حال که جای جای زمین و آفاق آسمان را بر ما گرفتی و بسنی ما چونان کنیزان رانده شدیم، مایه خواری ما و موجب کرامت توست و حکایت از عظمت جاہک تو دارد، که این چنین باد در بسنی انداخته‌ای، و برق شادی و سرور از دیدگانت می‌جهد؟! ۱

اندکی آرام گیر، مگر سخن خدای را فراموش کرده‌ای که فرمود: «آنان که کافر شدند تصور نکنند که اگر به آنان مهلت می‌دهیم، (این مهلت) به نفع آنها است، فقط به این خاطر به آنان مهلت می‌دهیم تا بر گناهان خود بیفزایند برای آنان عذاب خوارکننده خواهد بود» ۲

... ۱ ... ۲ ... ۳ ... ۴ ... ۵ ... ۶ ... ۷ ... ۸ ... ۹ ... ۱۰ ...

۶- تأثیر اعمال انسان در زندگی او: رهنمودهای قرآن کریم و پیشوایان دین بیانگر آن است آینده زندگی هر فرد و اتفاقاتی که برای او رخ می‌دهد، در موارد بسیاری تحت تأثیر رفتارهای گذشته او، اعم از رفتارهای خوب و بد است.

از سید صاحب رحمته الله علیه ۱۶۶۷ ع

به طور مثال، امام صادق رضی الله عنه می‌فرماید:

مَنْ يَمُوتُ بِالدُّنُوبِ

أَكْثَرُ مِمَّنْ يَمُوتُ بِالْأَجَالِ

وَ مَنْ يَعِيشُ بِالْإِحْسَانِ

أَكْثَرُ مِمَّنْ يَعِيشُ بِالْأَعْمَارِ ۱

یادداشت

کسانی که به واسطه گناه می‌میرند

از کسانی که به واسطه سرآمد عمرشان می‌میرند، بیشتره

و کسانی که به سبب نیکوکاری زندگی دراز دارند.

از کسانی که به عمر اصلی زندگی می‌کنند، بیشترند ۲

پیام: در فرزند نیست شکی یا بدی در سر نوشت آن ۳

همچنین در تعالیم دینی آمده است که صلوة رحم و محبت به خویشان و دادن صدقه، عمر را افزایش می‌دهد و قطع رحم و بی محبتی به خویشان عمر را کاهش می‌دهد. ۴ احسان به والدین، امانت داری، لقمه حلال ۵

۱- لهوف، سید ابن طاووس، صص ۲۱۶-۲۱۴.

۲- سورة آل عمران، آیه ۱۷۸.

۳- بحار الانوار، مجلسی، ج ۵، ص ۱۴۰.

۴- عبون اخبار الرضا، صدوق، ج ۲، ص ۳۷.

۵- کافی، کلینی، ج ۲، ص ۱۵۲.

کاهش عمر: قطع رحم و بی محبتی خویش

افزایش عمر: صلوة رحم، محبت خویش و صدقه

بهمراه آب در راه بر رخت تهنه یا سیراب کردن

حیوانات، بر طرف کردن اندوه غصه دشمنان - احسان به والدین - امانت داری - لقمه حلال

ظلم بر دیگران
از ایشان گناه
تزلزل بلا و عدم استجاب دعا

آب دادن به درخت تشنه^(۴) یا سیراب کردن حیوانات^(۵) و نیز بر طرف کردن اندوه و غصه دیگران زندگی را بهبود می بخشد. ظلم به دیگران و افزایش گناه اعم از فردی و اجتماعی، آثار زیانباری از جمله تزلزل بلا و عدم استجاب دعا را به دنبال دارد. همان طور که تقوا و ایمان واقعی به خداوند سبب تزلزل برکات الهی می گردد.^(۶)

تقصا
برکات الهی
تزلزل برکات الهی

کدام آیه فعالیت «تدبر در قرآن» ابتدای درس، به این سنت اشاره دارد؟ ... اعراف ۹۶ ...

برنامه ریزی

اکنون که با برخی از مهم ترین سنت های خداوند آشنا شدیم، لازم است برای حرکت درست در بستر این سنت ها و بهره مندی مطلوب از آنها به سؤال های زیر پاسخ دهیم و مطابق با پاسخ های خود برنامه ریزی کنیم.

۱- برای اینکه از سنت امتحان و ابتلاء موفق بیرون آییم چه اقداماتی باید انجام دهیم؟

.....
.....
.....

۲- برای اینکه از توفیق الهی بهره مند شویم چه برنامه هایی را پیشنهاد می دهید؟

.....
.....
.....

۱- تفسیر العیاشی، عیاشی، ج ۲، ص ۸۶.

۲- بحار الانوار، مجلسی، ج ۶۲، ص ۶۵.

۳- سوره اعراف، آیات ۷۷ و ۷۸ و آیات ۱۶۳ تا ۱۶۶.